

1. Kako je sv. Franjo našao svoj poziv?

Začetnik franjevačkog pokreta jest Franjo, sin trgovca Petra Bernardona, iz grada Asiza u srednjoj Italiji. U ranoj mladosti bio je pun snova o divnoj budućnosti. I njegov je otac također mnogo očekivao za svoga sina; od svoje troje djece najviše je volio njega i radio na tom da mu on bude nasljednik u trgovini, da bude još bogatiji i uspješniji trgovac nego on i da s vremenom dobije možda uglednu javnu službu u svom gradu. Sam Franjo zanosio se vojničkom slavom: biti vitez a onda, možda, postati i plemić.

To su razumljivi snovi gotovo svakog mladog čovjeka: biti priznat, moćan, biti i važiti kao junak, a bogatstvo treba da omogući slobodu i užitke. Ali, nekim čudnim djelovanjem, sve su se tri karijere o kojima su on i njegov otac sanjarili - trgovačka, viteška, činovnička - izjalovile.

Rodio se 1182. i proveo dječastvo i prvu mladost, pored rada u očevoj prodavaonici, u veselim zabavama s drugovima, kojima se svojom ličnošću nametnuo kao vođa. Biti trgovac bilo mu je malo pa se priključio, g. 1202., svojim sugrađanima u nekom okršaju, u kojem se hrabro borio, ali - kako mu je četa doživjela poraz - bio je i sam zarobljen. Ostao je u tamnici više mjeseci a kad je izašao, obolio je i gotovo umro... Ta bolest bila je prilika da se po prvi put ozbiljno pozabavi osnovnim životnim pitanjem - "zašto, čemu sam na svijetu?" Kao vjernik znao je odgovor na to pitanje kao i ono što bi on morao učiniti, ali se toga bojao... Stoga se on, ozdravivši, ponovo bacio u vrtlog zabava. Ali, u njemu se nešto promijenilo - misli koje su mu dolazile u bolesti kao da su sada tiho u njemu i dalje djelovale.

Pokušao je naći smirenje u novom cilju - da ponovo krene u vojsku: možda će tamo steći slavu pa i plemstvo. Nabavio je konja i skupu opremu srednjovjekovnog ratnika, uzeo osobnog slugu i opskrbio se lijepim odijelom i novcem pa krenuo na bojište, prema jugu Italije. Otišao je samo dan hoda, do Spoleta, i na noćištu usnio san, u kojem je čuo riječi: "Tko ti, Franjo, može više dati - gospodar ili sluga?" Kad je on na to odgovorio: "Pa, gospodar", glas je dalje nastavio: "Zašto onda tražiš slugu a ne gospodara?" Franjo je shvatio taj glas kao da mu govori Krist i upitao ga što treba da čini? Glas mu je rekao: "Vrati se kući!"

Mladi je ratnik poslušao, ne osvrćući se na ismijavanje rodnog grada. Sad je bio još zamišljeniji, pitajući se: "Što li to Bog, što Krist, od mene traži?" Često je razmišljao, zalazio u neku spilju, da bude sasvim sam sa sobom. Kao da se pitao: a tko je to moj bog? Slavu je već odbacio! Ostalo

je bogatstvo, novac. I tu je došao do toga da se ne može ljubiti i novac i Boga. Već tada Franjo se odlučio za Boga i prigrlio siromaštvo, gospođu Bijedu (kako ju je zvao), kao nešto što ga vodi Bogu. Trebalo je to i na djelu pokazati, iskušati se, da vidi da možda sam sebi ne laže. Pošao je tako na hodočašće u Rim, razdao sav novac što ga je imao, pa čak i svoje lijepo odijelo razmijenio s nekim prosjakom za njegovo, i sam prosio s drugim prosjacima. Bila je to velika pobjeda i on je u sebi osjetio duboku radost... odrekao se slave i bogatstva, da bude Božji!

Ali, u njemu je ostala njegova sjetilnost. Hoće li ona biti preča nego Bog? Jednog je dana mogao i to provjeriti: na cesti blizu Asiza naišao je na iznakažena jadnika - gubavca. Uzmaknuo je obuzet strahom i gađenjem. No tada mu je iskrslo pitanje: "Jesi li ili nisi za Boga? Sad pokaži na djelu!" Vratio se hrabro gubavcu, zagrlio ga, utisnuo mu nešto novca u sakatu ruku... Nastavio je tako i potražio druge gubavce i molio ih da mu oprostite što su mu se ranije grstili te obećao ponovno dolaziti i pomagati im. Poljubio ih je u usta, darivao i otišao.

Iz oporuke sv. Franje, g. 1226 . (zadnji mjesec pred smrt)

Gospodin je dao meni, bratu Franji, da ovako započnem činiti pokoru. Budući da mi je, dok sam bio u grijesima, bilo odviše odurno gledati gubavce, sam me je Gospodin doveo među njih i ja sam im iskazivao milosrđe. A kad sam odlazio od njih, ono što mi se prije činilo odurnim, preokrenulo mi se u duševnu i tjelesnu slast. I nešto kasnije ostavio sam svijet.

Testamentum S. P. N. Francisci, (početak); isp. i Spise sv. Franje, navedene u literaturi.

Tako je pobijedio sebe, predao se Bogu i osjetio "veliku slatkoću u duši i tijelu". Sad je čekao da "sljedeći potez" napravi Bog - da vidi što treba dalje da čini.

Jednom zgodom svratio se izvan grada u crkvicu sv. Damjana pokraj ceste da se pred slikom propetog Isusa pomoli. Vjerojatno je molio upravo za uputu - što treba dalje da čini. Dok je klečao, čuo je glas Raspetoga: "Idi i popravi moju Crkvu, koja se ruši!" - Okrenuo se oko sebe, vidio da je crkvica ruševna, i bez daljnjeg pomislio da se taj nalog odnosi upravo na tu crkvu. Za to mu je trebalo novca, pa dok mu je otac bio na putovanju, prodao je dosta sukna i tako dobiveni novac odnio svećeniku one crkvice. Svećenik je - razborito - odbio novac, ali je prihvatio njegov dobrovoljni rad. Franjo je ujedno našao sebi neko sklonište znajući kako će otac biti bijesan kad se vrati i sve dozna. Nakon prijetnji i kazni, otac se na koncu obratio sudu,

biskupovu sudu, da "dozove sina pameti".

Molitva sv. Franje u času obraćenja, u dobi od 24 godine (pred slikom raspeća u crkvi sv. Damjana) oko g. 1206.

Najviši, divni Bože, prosvijetli tminu moga srca i daruj mi pravu vjeru, čvrstu nadu i savršenu ljubav. Daj mi, Gospodine, tako osjećati i spoznati da ispunim Tvoj sveti nalog koji si mi uistinu dao. Amen.

Die Schriften des hl. Franziskus von Assisi, Werl/Westf. 1963, str. 166.

Na suđenju biskup je zatražio da Franjo vrati novac, jer otac ima na to pravo. Mladić je spremno rekao: "Hoću, pa i više od toga". Uz novac, skinuo je sa sebe i odijelo i vratio ga ocu. To je bio konačan raskid s obitelji; postupio je tako jer je bio uvjeren da mora slušati ono što mu Bog veli. Biskup mu je dao staro odijelo svoga vrtlara a kasnije mu je neki prijatelj dao obično pustinjačko odijelo.

Nastavio je s popravljanjem crkvice sv. Damjana moleći sugrađane za koji kamen za gradnju crkve i koji komad kruha za hranu. Pratilo ga je ismijavanje, nabacivanje blatom i kamenjem, izrugivanje. Ali, on je ustrajao.

Napokon, nakon nekog vremena, došlo je do promjene u ponašanju njegovih sugrađana. Franjo nije uzvraćao uvrede, nije se branio od udaraca; u duši je sebi govorio: i pravo je što se tako ponašaju jer sam griješio. Malo pomalo njegovo je ponašanje iznudilo poštovanje ljudi, koji su osjetili - taj čovjek postupa tako jer sluša glas svoje savjesti. Franjo je popravio još dvije tri crkvice, silno veseo što je izvojštio pobjedu nad sobom i što sluša Boga.

2. Pojava novog bratstva

Onda je došlo do novog Božjeg "poteza" 24. veljače 1209, kad je Franji bilo oko 27 godina. Franjo je na misi čuo evanđelje o poslanju apostola: kako treba da navješćuju kraljevstvo nebesko i da sa sobom ne nose ni novca, ni torbe, ni dvaju odijela, ni cipela, ni štapa (Mt

10,10). Franjo je zadrhtao od zanosa, jer mu je tu, kako mu se činilo, dat gotov program života i rada. Toga jutra nastao je franjevački pokret! Franjo je odmah odbacio cipele, pojas i ogrtač. Svoju je tuniku opasao užetom. Kasnije ga je zima prisilila da ipak nosi ogrtač (plašt). Počeo je propovijedati asiškom svijetu.

To je lako kazati, ali je za to trebalo goleme hrabrosti i poniznosti da se on, neškoloivan, upusti u taj posao. Govor mu je bio jednostavan i kratak, a govorio je o Kristu, o manama i krepostima, o miru i ljubavi. Nastupao je bez grdnji i osuđivanja, bez deklamiranja, bez govorničkih ukrasa i trikova. Ipak je osvajao, jer je govorio, neposredno i iz srca, ono što je osjećao. A njegovo uvjerenje, njegov život i čar njegove ličnosti pridobivali su slušatelje.

Slijedeće godine već se jedanaest ljudi priključilo njemu a potjecali su iz raznih slojeva. Željeli su živjeti zajedno s njim. On ih je primio ali je tražio da ostave sve što imaju i da to dadnu siromasima, da nastoje prevladati svoje grijeha i mane i da budu poslušni onom tko bude na čelu njegove male zajednice, a bili su to naizmjenice. Umjesto pravila, napisao im je nekoliko izreka iz evanđelja. Njegova živa riječ bila im je mjesto pisanih propisa.

Franjo nije želio osnovati red. Ionako je u kršćanskom svijetu već bilo mnogo samostana. To su bile čvrsto organizirane ustanove, u jakim zgradama, s velikim posjedima, svjetovi za sebe, ekonomski snažni i osigurani. Iako su bili vrlo zaslužni za širenje vjere, za promicanje kulture, iako su omogućivali pobožan život s Bogom, oni nisu bili ono što je Franjo želio i što je Bog, po njegovu uvjerenju, od njega tražio.

Franjo se nije zatvarao pred svijetom i od svijeta, nego je živio u svijetu. Nije se osiguravao ekonomski, jer je brigu za sebe i svoje prepuštao Bogu, koji se brine i za vrapce. Htio je, za razliku od ondašnjih redovnika, propovijedati svijetu Krista svojim životom prema evanđelju i svojim riječima.

Tako su Franjo i njegovi g. 1209. otišli u Rim da zatraže odobrenje od Crkve da smiju upravo tako živjeti. Na preporuku asiškog biskupa primio ih je papa Inocent III. i - odbio im molbu. Mislio je: radi se o nekom novom i sumnjivom redu a - zar nema dosta postojećih? No, pod utjecajem nekog sna, u kojem je s grozom gledao kako se ruši majka rimskih crkava, lateranska bazilika, a podupire je da se ne sruši, upravo onaj siromašak kojem je odbio molbu, (ali sigurno - i po savjetu nekih kardinala), dozvao je ponovno Franju i dao mu usmeno odobrenje.

Franjo i njegova braća živjela su nakon toga u kolibama od šepera ili od ćerpiča oko male Gospine crkvice, zvane Porcijunkula (= Djelić) podno Asiza; nju su mu darovali benediktinci. Tamo su molili, trapili se, odatle su odlazili na propovijedanje i tamo se vraćali. S vremenom su se Franjina braća namnožila, proširila su se i po drugim mjestima Italije pa je bilo potrebno i drugdje osnovati boravišta (loca), skromna kao i ono prvo. Već za deset godina njihov je broj premašio tri tisuće. U početku, u tom pokretu nije bilo nikakve organizacije a sad ih je taj broj prisilio da misle na nju. Sastajali su se dvaput godišnje o Miholjdanu i o Duhovima) na opće kapitule kod Porcijunkule i tu se dogovarali. Tu su se g. 1217. i podijelili u pokrajine (provincije); na čelo svake postavio je Franjo provincijalnog ministra (doslovno: pokrajinskog poslužitelja), da se brine za povjerenu braću. Da se bratstvo ne bi raspalo u pojedine pokrajine, postavio je jednog generalnog ministra (općeg poslužitelja), koji se imao brinuti za cjelinu.

Franjo je u evanđelju našao Kristov nalog da se evanđelje propovijeda svima. Stoga je uzeo križ i njime razdijelio svijet na četiri strane i u svaku poslao određen broj braće. To je bio početak širenja njegovog pokreta izvan Italije i početak njegovih misija. Braću je poslao u Portugal, Španjolsku, Francusku, Njemačku, Ugarsku i Siriju. Osnovane su nove provincije izvan Italije. Za sebe je odabrao Egipat pa je nekako živ prodro kroz bojne redove do egipatskog sultana... Melek-El-Kamela, da mu pokaže Božji put i da ga nagovori da prijeđe u kršćansku vjeru. Franjina pojava i nastup duboko su se dojmili sultana ali bi obraćenjem on - u najmanju ruku - izgubio prijestolje. To mu se nije dalo. Otpustio je Franju na častan način i dao mu dozvolu da pohodi sveta mjesta...

3. Franjino bratstvo pretvara se u red i Franjina smrt

Već za Franjine odsutnosti iskrsnule su velike teškoće među njegovom braćom. Bilo je potrebno staviti neke čvršće propise u tu zajednicu a da ona ipak ne izgubi pečat Franjina duha: da se živi po evanđelju ali sa što manje propisa i sa što više osobne slobode, sa što više poziva na ljubav. U tom poslu pomogao je Franji kardinal Hugolin, kasniji papa Grgur IX. Tako je, uz veliki napor, Franjo sastavio konačno pravilo od dvanaest poglavlja, koje je papa odobrio. Time je Franjino bratstvo ipak postalo crkveni red i, što dalje, sve će to više postajati.

Spomenuto putovanje, naponi oko sastavljanja Pravila, bolesti, gotovo su uništile slabo Franjino tijelo. Obolio je na slezeni i na jetri, patio ga je želudac, mučila ga malarija i bolest očiju (trahom?), koje je zadobio dok je bio u Egiptu. Bolovi su bili veliki a primitivni načini ondašnjeg liječenja (paljenje usijanim željezom) učinili su njegovo stanje još gorim. Franjo je svoju muku podnosio strpljivo - u zajednici sa Spasiteljem. Kao da mu sve to nije bilo dovoljno, zamolio je Krista da mu dopusti osjetiti muke njegova raspeća. Bog mu je uslišio tu molbu i dao mu da osjeti one užasne bolove, iza kojih su mu na tijelu ostali znakovi svetih pet Isusovih rana. To je

bio završni čin onoga pobjeđivanja samog sebe i potpunog predavanja Bogu i izljeva ljubavi prema njemu, što ga je započeo kao mladić u spilji kod Asiza.

Ostalo je još - da umre. Junački je skupio sve svoje divovske duševne snage i u onim užasnim danima pred smrt izdigao se iznad boli i spjevao svoju "Pjesmu stvorenja", pjesmu zahvalnosti i radosti, kojoj na svijetu nema ravne. Preminuo je pri zalasku sunca 4. listopada 1226, u dobi od 44 godine.

4. Privlačnost Franjevačkog reda

Već u 13. stoljeću Franjevački red je narastao na više od 30.000 članova, ne brojeći tu II. red (sestre sv. Klare), ni III. (svjetovni) red. Zašto su ljudi tako hrpimice nagnuli u ovaj red, jednostavan, siromašan, ekonomski nesiguran?

Sv. Franjo o svom redu

Nakon razmatranja, Sv. Franjo je pao u zanos i kad se povratio iz njega rekao je svojoj braći (iza g. 1210):

Ohrabrite se, dragi moji, i veselite se u Gospodinu. Nemojte se žalostiti što nas ima prividno samo malo. Neka vas ne straši što smo ja i vi neuki, jer mi je uistinu Gospodin pokazao: Bog će dati da porastemo do velikog mnoštva, umnožit će nas i proširiti do granica Zemlje... Vidio sam mnoštvo ljudi koji žele obući naše odijelo i da s nama žive po pravilu svetog i sretnog redovničkog života. Vidio sam kako se ovamo skupljaju iz gotovo svakog naroda: dolaze Francuzi, žure se Španjolci, priključuju im se Nijemci i Englezi i grne ovamo golemo mnoštvo iz raznih drugih jezika . [1](#)

Thomas Celano: Leben und Wunder des hl. Franziskus von Assisi. Erste Lebensbeschreibung, Kap. XI. Werl/Westf. 1964.

Vita prima S. Francisci Assisiensis, Quaracchi 1926, str. 30-31.

Ne govorimo ovdje o djelovanju milosti, jer je to ljudskom domišljanju sakriveno. Za života sv. Franje sigurno ih je privlačila kao magnet ličnost tog sveca: tako iskreno i tako junački predana Bogu, a onda tako mila, suosjećajna prema čovjeku i prema živim i neživim stvorovima. To djelovanje sigurno se nastavilo i poslije smrti u sjećanjima i anegdotama o njemu. Prvi članovi, iako je svaki bio izrazit pojedinac i ličnost za sebe, nosili su na sebi neke Franjine crte: štovanje Krista u njegovom ljudskom liku, jednostavnost, veselost i bezbrižnost, te istinske kršćanske kreposti poniznosti, dobrote i ljubavi, uz herojsko odricanje, ukratko: svetost manjeg ili većeg stupnja. Red je bio izrazito demokratičan: nije se gledalo kakvog je tko podrijetla i koliko mu je obrazovanje, nego spremnost - živjeti prema evanđelju. I ustrojstvo Reda bilo je dotad nečuvveno ravnopravno: bez viših i nižih, nego svi između sebe braća. I taj bratski odnos privlačio je ljude, jer je ublažavao strogost pokore i teškoću neimaštine.

5. Razvoj Reda i podjele

Ali, velik broj članova donio je sa sobom i opasnosti i teškoće.

Franjo je svojom ljubavlju i svojom svetošću bio orao, koji se zanosnim uzletom dizao sve više i više. Na njemu kao da se teret tijela, privlačenje k zemlji, nisu opazali. Kod drugih se, posebno onih koji nisu osobno poznavali Franju, ljudska slabost prije ili kasnije pokazala: pokušali su letjeti, ali nije išlo, bili su previše teški pa ih je zemlja privlačila. Tako je došlo do toga da je bilo članova koji su nosili vanjsku oznaku franjevca ali su vrlo malo sličili sv. Franji.

To se pokazalo uvijek iznova u razvoju Reda.

Bilo je revne braće, koja su htjela vjerno slijediti Franju, vršiti njegovo Pravilo bez olakšica i bez tumačenja koja bi ga obezvrijedila pa su se smatrali obvezanima vršiti i njegovu Oporuku. Neki su u tom i pretjerali pa su nazvani "duhovnjacima". Drugi su smatrali da je Pravilo, takvo kakvo je, običnim ljudima nemoguće provoditi u život [2](#).

Te napetosti i sukobi u Redu produžili su se i kasnije, u 14., 15. i 16. stoljeću, jer su neki

naginjali ublažavanju strogosti i bili za život u velikim samostanima s određenim posjedima a drugi za vjerno opsluživanje Pravila, bez trikova raznih tumačitelja i bez olakšavanja. Ovi su prozvani opslužiteljima (opservantima) a oni prvi konventualcima (samostancima). Veliki zastupnici "opslužiteljstva" bili su sveci Bernardin Sijenski, Ivan Kapistran, Jakov Markijski i Albert iz Sarteana: oni su htjeli bliskost Franjinu idealu ali nisu nikako željeli raskid i cijepanje Reda. Da bi život za jedne i za druge bio nekako moguć opservanti su dobili svoje odijeljene samostane i posebne poglavare a samo im je opći poglavar (generalni ministar) bio zajednički s konventualcima. Takvo stanje, očito, nije moglo dugo potrajati pa je papa Leon X. g. 1517. potpuno odijelio opservante od konventualaca.

No i kod opservanata znao je zanos popustiti pa su se onda ponovo pojavljivale nove struje, tako npr. u Italiji koncem 15. i u 16. st. reformirani, koji su zaveli silnu strogost, ali su ipak općom upravom ostali vezani s opservantima. U Španjolskoj su se pojavili vrlo strogi bosonogi franjevci sv. Petra Alkantarskog, u Francuskoj rekolekti i drugdje drugi. Poseban red nastao je od opservanata i konventualaca u 16. st.; bili su nazvani kapucinima i nastavili su vrlo uspješno djelovati sve do danas. U ovom prikazu ispuštamo manje važne pojave.

Papa Leon XIII. ponovo je objedinio g. 1897. iscjepkani franjevački prvi red i priznao kao zasebne skupine samo tri: opservante, konventualce i kapucine.

6. Djelovanje Franjevačkog reda

Unatoč ovim unutarnjim borbama, koje su se uglavnom vodile oko opsluživanja siromaštva, djelovanje Reda bilo je i snažno i vrlo korisno. Naravno, ovdje iznosimo samo najbitnije stvari.

a) To su najprije unutarnje misije: obraćanje kršćanskog puka, koji je nerijetko zanemario svoj vjerski život i odao se manama: mržnji, oholosti, svađama, a vodeći krugovi nepravdi i raskalašenom životu. U svakom stoljeću (a osobito u 15.) nastupali su apostolski nadahnuti franjevci i vraćali ljude kršćanstvu. Napomenimo barem neke: velikog sv. Antu Padovanskog iz XIII. st., milog i duhovitog sv. Bernardina Sijenskog, sv. Ivana Kapistrana i sv. Jakova Markijskog iz XV. st. između stotina i tisuća drugih. To su bili ljudi koji su vraćali svijet Bogu a brinuli se i za mir i dostojanstvo čovjeka, ne samo u moralnom nego i u materijalnom pogledu: oni su otvorili prve kreditne kuće (montes pietatis) da zaštite ljude od lihvara!

b) Tu su zatim sjajne franjevačke izvanjske misije. Ovdje možemo spomenuti samo najvažnije: Kinu i daleki Istok, kamo su franjevci prodrli već u 13. st.; među njima se ističe osobito Ivan iz Montekorvina, koji je i misu već tada govorio na kineskom i sam pripremao domaće misionare da nastave njegov rad, i mnogi drugi za njim. Uz Kinu, zašli su i u Japan, na Filipine, Indiju, Perziju, Mongoliju, Afriku.

Blistavo poglavlje franjevačkog djelovanja predstavljaju i američke misije, koje su oni neumorno i trajno držali. Spominjem samo Srednju Ameriku a osobito Meksiko, zatim Čile, Peru, Ekvador, Argentinu, Boliviju, Brazil i napokon Sjevernu Ameriku, gdje se najviše ističe Kalifornija. Tu i danas imena gradova svjedoče da su ih osnovali franjevci: San Francisco, Santa Clara, San Bernardino, Sacramento, Santa Fe, San Antonio, Los Angeles... Njihovo je značenje tamo ne samo vjersko (jer su učinili kršćanskima te krajeve), nego i humano, jer su pružali urođenicima i kulturu i štitili ih pred bezdušnim djelovanjem konkviskadorske vojske a kasnije od sebičnih činovnika, osnivali uzorne upravne jedinice (reducciones). Kalifornija je svoju zahvalnost tim ljudima izrazila tako što je u dvoranu kipova na Kapitolu u Washingtonu stavila fra Junipera Serra među ostale američke junake i zaslužne muževe. Oni su upoznali zapadni svijet po prvi put s mnogim otkrićima, o kojima bijelci nisu ništa znali (npr. o Niagari - fra Louis Hennepin), isto onako kao što su franjevački misionari prije Marka Pola upoznali Evropu s Kinom.

Izvanredne zasluge stekli su franjevci za kršćanske svetinje u Svetoj zemlji. Svojim fermanom egipatski kalif Bibais II. dopustio je g. 1309. "redovnicima od konopca", i to samo njima, da borave kod Sv. groba u Jeruzalemu i u Betlehemu. Robert Anjou i žena mu Sancia Napuljska kupili su g. 1333. za golemu svotu Sv. grob i Blagovalište, dali ih u pravni posjed franjevcima i obećali da će u Jeruzalemu i Betlehemu uzdržavati dvanaest redovnika. Unatoč tim pravnim odredbama franjevci su ovdje, i u 14. st. i kasnije, morali trpjeti brojna nasilja, otimanja, iznuđivanja, progonstva i ubijanja, ali su se održali sve do našeg vremena.

c) Iako je sam Franjo bio neobrazovan, i premda prvotni smjer u Redu nije pogodio studiju, još za života sv. Franje a pogotovo kasnije, tijekom 13. i 14. stoljeća, zablistali su franjevci i na području školstva i stekli, zajedno s dominikancima, najveći ugled na sveučilištima - Parizu, Oxfordu, Kölnu i na mnogim drugim školskim središtima. Dovoljno je spomenuti četiri blistava predstavnika: sv. Bonaventuru, Rogera Bacona, Ivana Duns Scota i Rajmunda Lulskog, da se vidi kako su osvojili same vrhunce u filozofiji, teologiji i znanostima svoga doba. Oni su se nadahnjivali onim što je za Franju i njegov Red značajno: ulogom Kristovom u svijetu, postavljajući ga u samo žarište svijeta, i naglašavali su prvenstveno mjesto ljubavi i volje u čovjekovom životu, u životu svake osobe pa i u životu Božjem. Bili su prožeti ljubavlju i prema stvorenim stvarima. Sv. Bono je bio, po svom mističnom zanosu za Krista, kao neki novi sv. Franjo, ali je u sebi nosio ono čega sv. Franjo nije imao: duboko obrazovanje i sposobnost organizatora. Ivan Duns Scot najdublji je mislilac među srednjovjekovnim filozofima i teolozima; da nije suviše kratko živio (samo 43 godine), vjerojatno bi ostvario i veliku sintezu

srednjovjekovne misli. Roger Bacon je sjajni preteča kasnijeg znanstvenog shvaćanja i osvajanja svijeta, neke vrste Leonardo svog vremena. A Rajmund Lulski je mislilac koji je strastveno zanesen naumom da sve privede Bogu i Kristu, pri čemu je ujedinjavao mišljenje i djelovanje.

Najvažnije upravno nazivlje u Franjevačkom redu

Redom upravlja **generalni** (opći) **ministar** ili **general** sa svojim vijećem « **generalnim definatorijem** »; **d**
efinitor
je, prema tome, «vijećnik»: *Ministar ovdje znači «sluga».*

Red se grana u pokrajine ili **provincije** ; pojedinu provinciju sačinjava više samostana. Na čelu provincije stoji **provincijalni ministar** ili **provincijal** sa svojim vijećem ili **provincijalnim definatorijem** ; ono se redovno sastojalo od šest članova: provincijala, **kustosa** (koji se u najnovije vrijeme zove **provincijalni vikar**) i četvorice definitora.

Vikarija je ime za područje slično provinciji, nastalo u ono vrijeme kad nisu htjeli povećavati broj provincija, više od 34 , a to je bilo u drugoj polovici 13. stoljeća; otada su kroz 150 godina nove pokrajine nazivali «vikarijama» , pa i Bosansku.

Kustodija je manje područje od nekoliko samostana u sklopu neke veći provincije ili vikarije, ustanovljeno radi lakšeg upravljanja; na čelu kustodije stoji kustos (čuvar).

Samostan je mjesna redovnička zajednica pa onda i kuća u kojoj ona boravi. Ranije je morala imati barem šestoricu redovnika. Njom upravlja **gvardijan** (doslovno: stražar) uz pomoć svoga zamjenika ili **vikara**

Serafski red. Zbog njegove vruće ljubavi prema Bogu, sv. Franju su nazvali serafskim ili serafinskim svecem. Prema tome "serafski red" isto je što i franjevački, Franjin, red.

Izvori i literatura

- a) 1. Spisi svetoga Franje, Sarajevo 1974.
2. Spisi sv. oca Franje i sv. majke Klare, Split 1988.
3. Die Schriften des hl. Franziskus von Assisi, Werl/Westf. 1963.
- b) Od brojnih životopisa sv. Franje (broj kojih vjerojatno premašuje tisuću) istakao bih tri-četiri djela, koja su i kod nas prevedena:
 4. Toma Čelanski: Život i čudesa sv. Franje Asiškog, Zagreb 1977.
 5. Bonaventura, sv.: Životopis svetog Franje, Zagreb 1981.
 6. Joergensen, J.: Sveti Franjo Asiški, Rijeka 1919.
 7. Galli, Mario von -: Življena budućnost - Franjo Asiški, Zagreb 1974.
- c) Za povijest Franjevačkog reda navodim samo neka djela:
 8. Esser, Kajetan: Pregled povijesti Franjevačkog reda, Sarajevo 1972.
 9. Gemelli, Augustin: Franjevački duh, Sarajevo 1933.
 10. Holzapfel, H. - Haselbeck, G.: Manuale historiae Ordinis Fratrum Minorum, Friburgi Brisgoviae 1909.
 11. Hanley, B. - Fink, S.: The Franciscans, Love at Work, New York 1966.

Fra Ignacije Gavran, *Suputnici bosanske povijesti.*, Svjetlo riječi, Sarajevo 1990, str. 9-20

1. Nije se prevario! Računaju da je njegovih sljedbenika, kad je g. 1226. umro, bilo oko 200.000!
2. Posebnu teškoću predstavljalo je obrazovanje. Prema Franjinu primjeru slabo bi tko mogao gajiti studij a on je ipak bitno potreban ako se braća misle posvetiti propovijedanju. Tako su od papa tražili tumačenja Pravila, olakšice i povlastice, pa su im ih pape i davali. Već je u 13. stoljeću prijetila opasnost da se Red naprosto rascijepi i nestane. U to je vrijeme riješio teškoće braće sv. Bonaventura i razborito pokazao da se može spojiti i opsluživanje Pravila i studij; on je izdao "ustanove" (konstitucije), koje su bez pretjerane strogosti ali i bez popustljivosti omogućavale biti sljedbenikom asiškog sveca.